

Nauka Administracji

Struktura administracji

Struktura systemu polskiej administracji publicznej

Nauka policji (1)

- Określenie „policja” było synonimem administracji. Nauka policji rozwinęła się w Rzeszy Niemieckiej (głównie w rozważaniach teoretycznych) i we Francji (przybrała formę modelu polityki administracyjnej). Wypracowanie kompleksowej i spójnej nauki policji miało miejsce w Niemczech w II poł. XVIII w. oraz wiązało się z Johannem Heinrichem v. Justi („Zasady nauki policji” – 1756 r.) i Josephem v. Sonnenfelsem („Zasady nauki policji, handlu i finansów” – 1765-1769). We Francji do głównych przedstawicieli kierunku policystyki zaliczany był Nicolas Delamare („Traktat o policji” – 1719-1722).

Nauka policji (1)

Według **policystów**, podstawowym celem państwa jest zapewnienie szczęścia (eudajmonizm) i dobrobytu poddanym. Państwo powinno realizować ten cel wszelkimi dostępnymi środkami, dążąc do tego, by stało się państwem dobrobytu. Policja nie ograniczała się do zapewnienia porządku i bezpieczeństwa publicznego, ale obejmowała również z jednej strony reglamentowanie, czyli wydawanie aktów prawnych zawierających zakazy i nakazy określonych zachowań ze strony obywateli, a z drugiej strony – rozwijanie przy użyciu form niewładczych rolnictwa, przemysłu, rzemiosła, komunikacji, oświaty i ochrony zdrowia.

Kameralizm

- Kameralizm jest to kierunek myśli ekonomicznej, który rozwinął się w XVII i XVIII w. w Austrii i w Niemczech. Był on odmianą merkantylizmu (Francja). Kameraliści kładli główny nacisk na zagadnienia skarbu i ludności. Ich rozważania odegrały istotną rolę w zakresie poglądów dotyczących administrowania państwem, a zwłaszcza finansów państwa. Na przełomie XVII i XVIII w. z kameralistyki wyodrębniła się i usamodzielniała niemiecka nauka policji.

Nauka policji (2)

W **państwie policyjnym** administracja charakteryzowała się tym, że:

- 1) stanowiła funkcję zarządu wewnętrznego państwem oraz sprawowania i umacniania władzy politycznej panującego,
- 2) do panującego należało decydowanie o sposobie zarządzania wewnętrznym państwem i o sposobie sprawowania i umacniania władzy politycznej,
- 3) zarząd wewnętrzny państwem i sprawowanie władzy politycznej pozostawały w luźnym związku z prawem i nie były ujmowane z punktu widzenia prawa,

Nauka policji (3)

- 4) zarząd wewnętrzny państwem stanowił działalność z istoty swej swobodną i twórczą,
- 5) prawo (*ius politiae*) było wyrazem woli panującego i stanowiło instrument w wykonywaniu zarządu wewnętrznego oraz w sprawowaniu władzy panującego,
- 6) panujący był opiekunem poddanych i mógł wkraczać we wszystkie dziedziny życia poddanych dla dobra ich i dobra powszechnego,
- 7) akty władzy panującego nie podlegały kontroli

Teoria biurokracji

Max Weber (1)

Weber zdefiniował władzę jako
prawdopodobieństwo, że
wydane polecenia zostaną
zaakceptowane przez daną
grupę osób.

Teoria biurokracji

Max Weber (2)

Władza: prawdopodobieństwo, że polecenia pochodzącego z danego źródła zostaną zaakceptowane przez grupę osób.

Władza prawomocna jest to władza społecznie akceptowana. Są jej 3 typy.

Teoria biurokracji

Max Weber (3)

Typy **władzy prawomocnej**:

- ❖ **Władza legalna** oparta jest na wierze w legalność reguł normatywnych i prawo tych, których wyposażono we władzę na ich podstawie, do wydawania poleceń.
- ❖ **Władza tradycyjna** oparta jest na ugruntowanej wierze w świętość odwiecznej tradycji i prawomocność statusu tych, którzy sprawują władzę.
- ❖ **Władza charyzmatyczna** oparta jest na wierze w wyjątkową świętość, heroizm czy silny charakter jednostki oraz akceptacji normatywnych reguł przez nią objawionych lub nakazanych.

Teoria biurokracji

Max Weber (4)

Skuteczne korzystanie z **władzy legalnej** zależy od 5 wzajemnie powiązanych warunków:

1. Istnieje możliwość ustanowienia przepisu prawnego, któremu winni się podporządkować członkowie organizacji.
2. System prawa składa się ze spójnego zbioru abstrakcyjnych reguł, na podstawie których rozstrzygane są konkretne sprawy.

Teoria biurokracji

Max Weber (5)

3. Osoba, która sprawuje władzę, jest podporządkowana bezosobowemu porządkowi prawnemu, który reguluje jej działania.
4. W takim zakresie, w jakim członkowie organizacji podporządkowują się osobie sprawującej władzę w istocie podporządkowują się nie tej osobie, ale bezosobowemu porządkowi prawnemu.
5. Osoba, która podporządkowuje się władzy, czyni tak dlatego, że jest członkiem organizacji.

Teoria biurokracji

Max Weber (6)

Władza legalna może być realizowana na wiele różnych sposobów. Jednak najczystszy typem realizacji tej władzy jest ten, który wykorzystuje *biurokratyczny personel administracyjny* określany jako **biurokracja**.

Teoria biurokracji

Max Weber (7)

10 reguł funkcjonowania biurokracji:

1. Pracownicy są osobiście wolni i podporządkowani władzy jedynie w ramach ich oficjalnych obowiązków.
2. Pracownicy są zorganizowani w jasno określoną hierarchię urzędów [strukturę stanowisk].
3. Każdy urząd [stanowisko] ma jasno określoną sferę kompetencji w sensie prawnym.
4. Urząd [stanowisko] jest obsadzany na podstawie dobrowolnych stosunków umownych.

Teoria biurokracji

Max Weber (8)

5. Kandydaci są wybierani na podstawie ich kwalifikacji fachowych.
6. Pracownicy otrzymują wynagrodzenie pieniężne.
7. Dla osoby, która zajmuje urząd [stanowisko] jest on wyłącznym, a przynajmniej podstawowym, miejscem pracy.
8. Biurokratyczna organizacja stwarza warunki do kariery.
9. Zatrudniony pracownik jest oddzielony od własności zasobów organizacji.
10. W trakcie sprawowania urzędu [pracy na stanowisku] pracownik podlega ścisłej i systematycznej kontroli oraz dyscyplinie obowiązującej w organizacji.

Geneza nauki administracji w USA

Nauka administracji ukształtowała się na gruncie zarządzania prywatnym przedsiębiorstwem, a następnie została zastosowana w dziedzinie administracji publicznej. Przenoszenie wyników badań oraz określonych metod stało się możliwe dzięki temu, że znalezione pewne wspólne problemy, np. obniżenie kosztów działania.

W USA początek nauce administracji dała nie wiedza prawnicza a wiedza ekonomiczna i doświadczenie praktyki w zakresie zarządzania podmiotami gospodarcz.